

Številka: Up-889/14-20

Datum: 5. 2. 2015

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus ustavne pritožbe Antona Krkoviča, Kostel, ki ga zastopa Jože Hribernik, odvetnik v Ljubljani, na seji 5. februarja 2015

sklenilo:

1. Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 2457/2010 z dne 1. 10. 2014 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Ljubljani št. II Kp 2457/2010 z dne 21. 3. 2014 in s sodbo Okrajnega sodišča v Ljubljani št. II K 2457/2010 z dne 5. 6. 2013 se sprejme v obravnavo.

2. Predlog, naj se do končne odločitve Ustavnega sodišča zadrži izvršitev sodbe Okrajnega sodišča v Ljubljani št. II K 2457/2010 z dne 5. 6. 2013 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Ljubljani št. II Kp 2457/2010 z dne 21. 3. 2014 in s sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 2457/2010 z dne 1. 10. 2014, kolikor se nanaša na Antona Krkoviča, se zavrne.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Okrajno sodišče v Ljubljani je pritožnika spoznalo za krivega storitve kaznivega dejanja sprejemanja daril za nezakonito posredovanje po prvem odstavku 269. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo – KZ). Izreklo mu je kazen eno leto in deset mesecev zapora in stransko denarno kazen v višini 37.000,00 EUR ter določilo obveznost plačila stroškov kazenskega postopka in sodne takse. Višje sodišče je pritožbo pritožnikovega zagovornika zavrnilo. Zoper pravnomočno sodbo je pritožnikov zagovornik vložil zahtevo za varstvo zakonitosti, ki jo je Vrhovno sodišče zavrnilo.

2. Pritožnik zatrjuje kršitve 14., 22., 23., 28. in 29. člena Ustave ter 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP).

3. Pritožnik navaja, da bi ga "Poročilo Pietra Westerhofa", ki je v finski dokumentaciji, sam pa ga je pridobil junija 2014, popolnoma razbremenilo. Ker ga tožilstvo v dokaznem postopku ni predložilo, naj bi bila pritožniku kršena pravica do izvajanja dokaza v njegovo korist (tretja alineja 29. člena Ustave). Pritožnik navaja tudi, da je na Okrajno sodišče v Ljubljani vložil zahtevo za obnovo postopka, o kateri še ni odločeno. Kršeno naj bi bilo tudi načelo enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave, sojenje, ki ga je bil deležen, pa naj ne bi bilo pošteno (kršitev 6. člena EKČP).

4. Zatrjevano kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (23. člen Ustave) pritožnik utemeljuje s samo naravo skrajšanega postopka pred okrajnim sodiščem in okoliščinami dejanskega vodenja glavnih obravnav.

5. Vsebinsko najbolj obsežen je očitek pritožnika glede pomanjkljivosti konkretnega opisa dejanja v obtožnem aktu in sodbi, ki ga opredeljuje kot kršitev načela enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave. Pritožnik zatrjuje, da očitek kaznivega dejanja ne vsebuje konkretnega opisa ravnanja, temveč se zadovoljuje z abstraktnim citiranjem zakonskega dejanskega stanja, elementi, ki naj bi abstraktni opis konkretizirali, pa manjkajo. Zoper nedoločeno obtožbo naj se tudi ne bi mogel uspešno braniti. Izpostavlja, da ni konkretiziran in tudi ne dokazan zakonski znak "posredovanja" pri opravljenem dejanju. Glede zakonskega znaka "sprejem obljube" izraža nestrinjanje s stališčem Vrhovnega sodišča o tem, da je zakonski znak dovolj določno opredeljen že v samem zakonu in da pojmi zakonskega besedila v posameznih primerih lahko prevzamejo vlogo dejstev.

6. Nazadnje je iz pritožnikovih navedb povzeti, da nasprotuje indični sodbi in meni, da za obsodbo ni dokazov. Izpostavlja zapis Višjega sodišča, iz katerega je razbrati, da pritožnik svojega vpliva ni uporabil, čeprav naj bi bil inkriminiran prav zaradi njega in zaradi poznanstva s prvoobsojenim Janšo.

7. Pritožnik predlaga Ustavnemu sodišču, naj na podlagi 58. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) zadrži izvršitev pravnomočne obsodilne sodbe in na podlagi drugega odstavka 40. člena ZUstS prekine izvrševanje zaporne kazni. Ta predlog pritožnik utemelji s težo posega v osebnost in dostojanstvo, ki ga pomeni zaporna kazen, obremenjenostjo izpodbijanih aktov s hudimi kršitvami Ustave ter prizadetostjo svojega družinskega življenja, saj ima majhnega otroka, ki odsotnost očeta doživlja travmatično.

8. Vrhovno sodišče je ob obravnavi zatrjevanih kršitev 28. člena Ustave videlo stičišče očitkov vseh treh obsojencev¹ v zahtevah za varstvo zakonitosti v zatrjevanju nekonkretiziranosti enega izmed zakonskih znakov kaznivega dejanja, za katerega so bili ti spoznani za krive, in sicer sprejem obljube nagrade oziroma obljuba nagrade. Do njih se je opredelilo tako na splošni ravni kot v zvezi s konkretnimi očitki vsakega izmed obsojencev. Po splošnih poudarkih o varstvenem objektu korupcijskih kaznivih dejanj in inkriminaciji pripravljanih dejanj, kar sprejem obljube nagrade in obljuba nagrade po njegovem mnenju tudi sta, je sprejelo stališče, da je kaznivo dejanje dokončano s samim sprejemom obljube nagrade. Na podlagi jezikovne analize je navedlo, da sprejem obljube ni izraz, ki bi bil pomensko odprt, pač pa gre za konkretno ravnanje, v katerem nekdo sprejme nekaj, kar mu drugi ponuja oziroma daje. V obravnavanem primeru naj bi bila to obljuba nagrade (koristi). Po mnenju Vrhovnega sodišča sprejem obljube torej ni nedoločen pravni pojem, pač pa jasen normativni zakonski znak, katerega vsebina je znana in enoznačno opredeljena. Na splošni ravni je sprejelo stališče, da morajo biti s procesnim obtožnim aktom določene subjektivne in objektivne meje sojenja, obdolžencu pa mora biti omogočena seznanitev z obtožbo ter njeno dejstveno in dokazno podlago, da se mu tako omogoči obramba. Opirajoč se na ustaljeno sodno prakso je postavilo izhodišče, da je tako obtožni akt kot tudi sodbo glede na vse v zakonu predpisane sestavine treba šteti kot celoto. Posameznega znaka kaznivega dejanja, ki je dovolj določno opredeljen že v zakonu, naj sodišče v opisu konkretnega dejanskega stanu praviloma ne bi ponavljalo ali opisovalo z drugimi besedami, ker naj bi bilo to zaradi jasnosti in razumljivosti izreka odveč. V skladu s tem naj bi lahko pojmi zakonskega besedila v posameznih primerih prevzeli vlogo dejstev, ker naj zakonskega znaka ne bi bilo smiselno konkretizirati ali pa naj bi bilo to včasih celo nemogoče. Opis kaznivega dejanja mora vsebovati vsa odločilna dejstva, ki kaznivo dejanje konkretizirajo, z razumevanjem opisa kaznivega dejanja iz izreka sodbe v povezavi z razlogi sodbe pa po mnenju Vrhovnega sodišča ni prebito načelo zakonitosti. Iz tega je Vrhovno sodišče izpeljalo stališče, da s tem, ko kateri od znakov kaznivega dejanja v izreku ni določno opredeljen, je pa zadovoljivo obrazložen v obrazložitvi, ni kršeno načelo zakonitosti. Predstavljeno Vrhovno sodišče strne v stališče, da sta opis kaznivega dejanja v izreku in obrazložitev sodbe celota, da se dopolnjujeta in da je v primerih, kadar je zakonski znak kaznivega dejanja dovolj opredeljen in ni pomensko odprt, mogoče tudi v dejanskem opisu konkretnega življenjskega primera pri navedbah zakonskega znaka uporabiti enako pojmovno opredelitev in ga nato obravnavati kot dejstvo.

9. Na predstavljeni podlagi je Vrhovno sodišče presodilo navedbe posameznih obdolžencev. Strinjalo se je s stališčem Višjega sodišča, da komunikacijski način ni zakonski znak očitane kaznivega dejanja, v zvezi s soobsojenim Janšo pa je tudi poudarilo, da je sicer lahko viden navzven, glede na to, da gre za posle, ki se ne opravljajo javno, pa je običajno prikrit. Zavrnilo je očitke pritožnikovega zagovornika, da opis dejanja ni konkretiziran. Vrhovno sodišče je okoliščino seznanjenosti pritožnika z

¹ Vsi trije pred Ustavnim sodiščem z ustavnimi pritožbami izpodbijajo iste akte: zadeva pritožnika Ivana Janeza Janše se obravnava pod št. Up-879/14, zadeva pritožnika Ivana Črnkoviča pa pod št. Up-883/14.

obljubo nagrade, ki mu jo je dal Črnkovič, in njenim sprejemom ("s tem, ko je bil seznanjen, da mu bo Črnkovič plačal delež profita ..., ki ga bo Rotis ... ustvaril s poslovnim sodelovanjem pri dobavi pehotnih bojnih vozil in je opisan način izračuna ter kako se bo znesek delil, tudi sprejel obljubo nagrade zato, da bi izkoristil svoj vpliv ...") povežalo na eni strani z njeno določnostjo (delež profita družbe Rotis z opisanim načinom izračuna in delitve zneska), na drugi strani pa z namenom sprejema, ki je povezan s položajem in s tem možnim vplivom pritožnika pri osebah na Ministrstvu za obrambo (v nadaljevanju MORS) glede izbire ponudnika za nakup oklepnih vozil. Hkrati je menilo, da so dejstva in okoliščine, ki so navedena v opisu, pritožniku omogočila učinkovito obrambo. Vrhovno sodišče je nadalje pojasnilo, da opis položaja pritožnika pomeni, da je ta sprejel obljubo plačila deleža profita zato, da bi lahko s svojim položajem (položaj pomočnika načelnika Generalštaba Slovenske vojske in prijateljstvo z Janšo sta označena kot taka, da omogočata vplivanje) vplival na osebe na MORS, ki so odločale v postopku oddaje naročila zaupne narave. Glede konkretizacije zakonskega znaka sprejema obljube nagrade se je sklicevalo na obrazložitev, ki jo je podalo v zvezi s soobsojenim Janšo. Menilo je, da sprejem obljube, naveden v abstraktnem delu opisa, ki je nato ponovljen v konkretnem opisu življenjskega primera, kot je to storjeno v primeru pritožnika, pomeni konkretno ravnanje, v katerem nekdo sprejme, kar mu kdo ponuja, to pa je obljava določene nagrade. Opis sprejema obljube je povezan s preostalim delom opisa dejanja, razlog pa je v izkoriščanju vpliva, kar je pri pritožniku Vrhovno sodišče posebej poudarilo.

B. – I.

10. Zatrjevano kršitev 22. člena Ustave je treba glede na njeno vsebino obravnavati kot kršitev prvega odstavka 28. člena Ustave. Ustavno sodišče je ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo. Presodilo bo, ali so bile z izpodbijanimi sodbami kršene pritožnikove človekove pravice oziroma temeljne svoboščine (1. točka izreka). Zlasti bo presodilo, ali je bilo z obsodbo pritožnika kršeno načelo zakonitosti v kazenskem pravu iz prvega odstavka 28. člena Ustave.

B. – II.

11. Če je ustavna pritožba sprejeta v obravnavo, lahko po 58. členu ZUstS senat ali Ustavno sodišče zadrži izvršitev posamičnega akta, ki se z ustavno pritožbo izpodbija, če bi z njegovo izvršitvijo lahko nastale težko popravljive škodljive posledice. Ustavno sodišče je v sklepu št. Up-729/03 z dne 11. 12. 2003 sprejelo stališče, da sicer vsak poseg države v osebno svobodo posameznika že po svoji naravi povzroči za prizadeto osebo nepopravljive posledice. Vendar pa je menilo, da je treba primere, ko oseba prestaja kazen zapora na podlagi pravnomočne in izvršljive sodne odločbe, razlikovati od primerov, ko gre za pripornika, ki mu je vzeta prostost, še preden je zoper njega izdana pravnomočna obsodilna sodba (27. člen Ustave). Zapisalo je, da bi lahko Ustavno sodišče zadržalo izvrševanje pravnomočno izrečene kazni zapora že v fazi sprejema

ustavne pritožbe – ko torej še obstaja pravnomočna obsodilna sodba, če bi bil poseg v osebno svobodo očitno arbitraren ali samovoljen oziroma če bi glede na posebne okoliščine primera grozile druge težko popravljive škodljive posledice. Pri tem je primeroma omenilo kot taki ogrožanje zdravja ali življenja prizadete osebe.

12. S sklepom št. Up-879/14 z dne 11. 12. 2014 je Ustavno sodišče prvič v ustavnosodni presoji ugodilo predlogu pritožnika za zadržanje izvrševanja pravnomočne obsodilne kazenske sodbe. Pri tem je izhajalo prav s stališč, ki so bila sprejeta v sklepu št. Up-729/03. Poudarilo je, da 58. člen ZUstS ne zahteva, da bi morala obstajati posebna verjetnost uspeha z ustavno pritožbo. Predvideva pa, da se izvrševanje izpodbijanih aktov lahko zadrži, če je na podlagi izpolnjenih pogojev iz drugega odstavka 55.b člena² ZUstS ustavna pritožba sprejeta v obravnavo. Posebej je poudarilo, da morajo biti podane posebne okoliščine,³ zaradi katerih je mogoče sklepati na možnost nastanka težko popravljivih škodljivih posledic, ki presegajo posledice posega v osebno svobodo zaradi izvrševanja same pravnomočne obsodilne sodbe. Poudarilo pa je tudi, da se možnost nastanka takih težko popravljivih posledic ne omejuje nujno na pritožnika, temveč da lahko te nastanejo tudi v širšem pomenu. Pri tem lahko Ustavno sodišče upošteva tudi okoliščine, ki jih pritožnik ne navaja, temveč jih ugotovi po uradni dolžnosti.

13. Ustavno sodišče je v sklepu št. Up-879/14 navedlo, da je treba zadrževano kršitev prvega odstavka 28. člena Ustave upoštevati kot eno od okoliščin pri odločanju o predlogu za zadržanje izvrševanja pravnomočne obsodilne sodbe zaradi posebne narave te kršitve, ki, če je ugotovljena, privede do oprostilne sodbe. Vendar tega Ustavno sodišče ni upoštevalo kot škodljivo posledico samo po sebi, pač pa kot element, ki ima vpliv na skupno odločanje o zadržanju izvrševanja pravnomočne sodbe. Kot posebno okoliščino, ki je odločujoče vplivala na presojo možnosti nastanka težko popravljivih škodljivih posledic, je namreč štelo pritožnikov poslanski mandat. Kot mogoče težko popravljive škodljive posledice pa je štelo posledice, ki bi lahko nastale, če bi se izkazala ustavna pritožba za utemeljeno, prav zaradi pritožnikovega mandata v delovanju demokratičnega parlamenta in oblasti kot celote (16. in 17. točka obrazložitve sklepa št. Up-879/14). Možnost nastanka teh težko popravljivih, ob določenih okoliščinah pa celo nepopravljivih škodljivih posledic je štelo za take posledice, ki presegajo tiste, ki nastanejo same po sebi obsojencu pri vsakem izvrševanju kazni zapora na podlagi pravnomočne obsodilne sodbe.

14. Ta ustavna pritožba, ki jo je Ustavno sodišče sprejelo v obravnavo (10. točka obrazložitve tega sklepa), odpira vsaj eno pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve. Ne omogoča pa stališča, da gre na podlagi pravnomočne sodbe za arbitraren ali samovoljni poseg v pritožnikovo osebno svobodo, na podlagi česar bi bilo mogoče glede na stališče iz sklepa št. Up-729/03 že zato zadržati

² Pri tem je opozorilo tudi na razliko v opredelitvi zakonskih pogojev za sprejem ustavne pritožbe v obravnavo v času izdaje obeh sklepov.

³ In se pri tem sklicevalo prav na 3. točko sklepa št. Up-729/03, v kateri je Ustavno sodišče kot taki okoliščini primeroma štelo ogrožanje zdravja ali življenja prizadete osebe.

izvrševanje izpodbijanih sodb. Temu stališču bi ob bok lahko postavili kvečjemu še primere, ko bi šlo za očitno kršitev človekove pravice, ugotovljeno že ob sprejemu ustavne pritožbe v obravnavo, za kar pa v tem primeru prav tako ne gre. Zato je odločitev o pritožnikovem predlogu za zadržanje izpodbijanih sodb odvisna od ugotovitve, ali so podane posebne okoliščine (3. točka obrazložitve sklepa št. Up-729/03 in 11. točka obrazložitve sklepa št. Up-879/14), zaradi katerih je treba sklepati na možnost nastanka težko popravljivih škodljivih posledic, ki presegajo posledice posega v osebno svobodo zaradi same pravnomočne obsodilne sodbe.

15. Enako kot pritožnik v zadevi št. Up-879/14 tudi pritožnik v tej zadevi med drugim zatrjuje, da mu je z izpodbijanimi sodbami kršena pravica iz prvega odstavka 28. člena Ustave, navedeno pa utemeljuje z istovrstnimi očitki. Tudi glede na prepletenost zadev je treba ugotoviti, da v ustavni pritožbi zatrjevana kršitev terja poglobljeno obravnavo. Sama narava zatrjevane kršitve prvega odstavka 28. člena Ustave ima poseben pomen, zlasti daljnosežne in specifične pa so posledice morebitne utemeljenosti tovrstnih pritožnikovih očitkov. Če bi se zatrjevana kršitev prvega odstavka 28. člena Ustave izkazala za utemeljeno, bi to posledično pomenilo, da se pritožnik oprusti obtožbe. Take kršitve namreč v ponovljenem postopku ne bi bilo mogoče odpraviti tako, da bi bilo pritožniku ponovno sojeno. Pomen in posledice morebitne utemeljenosti takega očitka je Ustavno sodišče v sklepu št. Up-879/14 upoštevalo le kot eno izmed okoliščin, ki vplivajo na odločanje o predlogu za zadržanje izvrševanja pravnomočne obsodilne sodbe (12. točka obrazložitve navedenega sklepa). Zato ni mogoče sklepati, da je Ustavno sodišče s tem k samovoljnosti in arbitrarnosti sodb, ki morata biti po stališču iz sklepa št. Up-729/03 izkazani že ob sprejemu ustavne pritožbe v obravnavo, dodalo še zatrjevanje kršitve prvega odstavka 28. člena Ustave. Ta ob sprejemu ustavne pritožbe v obravnavo ne dosega ravni izkazanosti, ampak ostaja na ravni zatrjevanja. Utemeljenost te zatrjevane kršitve bo šele predmet presoje v postopku odločanja o ustavni pritožbi in šele, če se bodo izkazali pritožnikovi očitki za utemeljene, bo prišlo do posega v pravnomočno obsodilno sodbo. Med izkazanostjo, da gre za samovoljno in arbitrarno pravnomočno kazensko sodbo ali za očitno kršitev druge človekove pravice (v tem primeru te iz prvega odstavka 28. člena Ustave), in zatrjevanjem kršitve človekove pravice, ko se šele odloča o sprejemu ustavne pritožbe v obravnavo, je torej bistvena razlika.

16. Zatrjevana kršitev posamezne človekove pravice, tudi če gre za kršitev prvega odstavka 28. člena Ustave, je pomembna, ko se odloča o sprejemu ustavne pritožbe v obravnavo. Vsekakor pa ni škodljiva posledica sama po sebi. Zato je naravo te morebitne kršitve tudi pri tem odločanju mogoče upoštevati le na enak način, kot je bila upoštevana pri odločanju v zadevi št. Up-879/14, to je kot enega od elementov, ki vplivajo na odločanje o predlogu za zadržanje izvrševanja pravnomočne sodbe na poseben način.

17. Za odločitev o zadržanju izvrševanja pravnomočne obsodilne sodbe mora biti izkazana možnost nastanka težko popravljivih škodljivih posledic, ki presegajo posledice posega v osebno svobodo, ki po naravi stvari nastajajo že zaradi same pravnomočne obsodilne sodbe. Kot je bilo že navedeno, narava zatrjevane kršitve sama po sebi ni težko popravljiva škodljiva posledica, je pa element, ki škodljive posledice (lahko) dela še

posebej težko popravljive ali celo nepopravljive. Prav s tem pa lahko pomembno vpliva na samo težo škodljivih posledic. Zato je najprej pomembno, ali so podane škodljive posledice, ki jih je mogoče šteti kot take, ki presegajo same škodljive posledice, ki vsakemu pritožniku nastajajo zaradi prestajanja kazni zapora. Šele, če so te izkazane, na njihovo težo lahko pomembno vpliva narava zatrjevana kršitve, v tem primeru zatrjevanje kršitve prvega odstavka 28. člena Ustave.

18. Pritožnik težko popravljivih škodljivih posledic v opisanem pogledu ne navaja. V naravi stvari je, da poseg v osebno svobodo povzroča škodljive posledice družini obsojenca, tudi njegovemu otroku. Vendar teh škodljivih posledic samih po sebi ni mogoče šteti za izjemne okoliščine, ki bi odločilno vplivale na odločitev v tej zadevi. Zato niso izkazane posebne okoliščine, ki bi v skladu z merili, ki jih je sprejelo Ustavno sodišče v sklepih št. Up-729/03 in št. Up-879/14 glede možnosti zadržanja pravnomočne obsodilne kazenske sodbe na kazen zapora, omogočale sklep o možnosti nastanka težko popravljivih škodljivih posledic v smislu 58. člena ZUstS. Zato je Ustavno sodišče odločilo, kot izhaja iz 2. točke izreka tega sklepa.

C.

19. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena in 58. člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka in petega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10 in 56/11) v sestavi: predsednik mag. Miroslav Mozetič ter sodnice in sodnika dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Ernest Petrič, Jasna Pogačar in dr. Jadranka Sovdat. Sodnik Jan Zobec je bil pri odločanju v tej zadevi izločen. Prvo točko izreka sklepa je sprejelo soglasno. Drugo točko izreka sklepa je sprejelo s petimi glasovi proti dvema. Proti sta glasovala sodnika Deisinger in Petrič. Sodnika Deisinger in Petrič sta dala odklonilni ločeni mnenji. Sodnica Sovdat je dala pritrdilno ločeno mnenje.

mag. Miroslav Mozetič
Predsednik